

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут**

Кафедра туризму та готельно-рестраної справи

**ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ВТЕІ КНТЕУ**

 Н. Л. Замкова

СВІТОВА КУЛЬТУРА

РОБОЧА ПРОГРАМА

**освітній ступінь
галузь знань**

**«бакалавр»
для усіх галузей знань**

Розробник: Чорна Н.М., д.і.н., проф.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи 09.09.2019 р., протокол №12, вченої ради факультету торгівлі, маркетингу та сфери обслуговування 24.09.2019 р., протокол №8, вченої ради інституту 04.10.2019 р., протокол № 9.

Рецензенти: Мазуркевич І.О., к.е.н., доцент.

Мельничук О.А., д.і.н., професор, завідувач кафедри всесвітньої історії Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

В умовах офіційно проголошеного зовнішньополітичного курсу на інтеграцію України до Європейського Союзу, покликаною забезпечити її долучення до європейської цивілізації, важливого значення набуває засвоєння громадянами нашої держави світової культурної спадщини. Принципове значення при цьому має усвідомлення українцями своєї окремішності, унікальності свого культурного спадку. Певним викликом у ситуації, що склалася, разом з тим, є посилення тенденції потужної комерціалізації культури, яка супроводжується підміною справжніх культурних цінностей сурогатними заміниками масової культури, нівелюванням дійсних культурних зразків, зниженням загальної зацікавленості у піднесенні культурно-освітнього рівня суспільства, переважанням споживацького, а не творчого ставлення до культури.

Предметом дисципліни є ціннісний зріз історії цивілізацій, духовний зміст людського буття, який і вирізняє людину серед інших живих істот. Головна концептуальна ідея курсу – гуманістичний характер розвитку та взаємозв'язку національних культур, спільне формування усіма ними світового культурного надбання. Такий підхід зумовлює необхідність аналізу культури з точки зору оптимальності для розвитку людської особистості.

Навчальна дисципліна має інтегральний характер. У ній на основі значного історичного матеріалу обґрунтовується система цінностей у людській діяльності, простежуються фактори, що забезпечують процес гуманізації людини в її історичному розвитку.

Дисципліна базується на принципах історизму, системності, всебічності. Обсяг дисципліни дає можливість розкрити загальну панораму цивілізаційного руху людства у галузі матеріальної і духовної культури (світогляд, релігія, наука, техніка, освіта, література, архітектура, образотворче мистецтво, мораль, музика тощо).

Метою курсу є вивчення та засвоєння здобувачами основних культурних надбань людства, формування у них сучасної світоглядної культури, вмінь та навичок загальнонаукового аналізу культурного життя. У ході її досягнення передбачається реалізувати наступні **завдання**:

- показ найвищих досягнень у різних галузях культури у різні історичні епохи та у різних історичних регіонах;
- простеження основних тенденцій і закономірностей у розвитку світової культури на прикладі різних цивілізацій;
- виявлення унікальності національних культурних надбань і цінностей визначення внеску українського народу до світової культурної скарбниці;
- окреслення міжнаціональних (міжрегіональних) культурних контактів і їх впливу на долі культур;
- з'ясування креативної ролі мас та індивідуально-особистісного начала у творенні культури.

Основними формами вивчення даного курсу є лекції, самостійна робота здобувачів, практичні заняття. Останні є завершальним етапом освоєння програми курсу, вони допомагають поглибити, закріпити і творчо осмислити одержані знання.

У процесі вивчення предмета передбачається цілеспрямоване формування у здобувачів культурних орієнтирів і установок, потреб у художньо-естетичних переживаннях та морально-естетичних рефлексіях.

Засвоївши курс, здобувачі мають **знати**:

- основні поняття курсу, вільно ними оперувати;
- головні закони і закономірності творення культури;
- періодизацію та регіональну характеристику зарубіжної культури і мистецтва;
- визначальні пам'ятки кожного з історичних періодів та цивілізаційних регіонів;
- художньо-стильову характеристику культури;
- провідних культурних діячів та представників мистецтва;

Здобувачі повинні **вміти**:

- розрізняти художні стилі, традиції, явища культури у культурно-історичній спадщині людства;
- виявляти найсуттєвіше і найцінніше у культурному процесі в цілому та у кожному його етапі конкретно;
- простежувати загальнолюдські цінності у регіональних та історично-хронологічних культурних надбаннях;
- застосовувати набуті знання для характеристики історичного процесу взагалі, його періодів та регіонально-історичних явищ зокрема.

У кінцевому результаті опанування курсу у здобувачів мають бути сформовані **навички**:

- ідентифікації культурних явищ, подій, фактів, осіб і пам'яток у загальному історичному контексті;
- аналізу історичних подій з точки зору їх культурно-гуманізаційного наповнення;
- критичного ставлення до псевдо-культурних теорій і здатність до викриття їх хибності і ненауковості.

Місце в структурно-логічній схемі: попередньою умовою вивчення дисципліни «Світова культура» є базові знання з історії України та історії української культури.

Дисципліна розрахована на 180 годин, 6 кредити за ECTS.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу у вищому навчальному закладі передбачає введення системи комплексної діагностики знань здобувачів.

Перевірка та оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів з дисципліни «Світова культура» забезпечується здійсненням поточного та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять та передбачає оцінювання рівня теоретичної підготовки здобувачів до заняття, якість виконання відповідних практичних завдань. Здійснення поточного контролю знань здобувачів включає опитування (усне або письмове), перевірку індивідуальних творчих завдань, комп'ютерне тестування.

Максимальна сума балів за поточну навчальну роботу складає 70 балів (14 занять * 5 балів = 70 балів), які здобувач може отримати на аудиторних заняттях.

Вивчення дисципліни «Світова культура» передбачає також виконання здобувачами позааудиторної самостійної роботи (підготовка реферативних повідомлень та доповідей, створення презентацій, написання глосаріїв, а також наукових статей з наступним їх опублікуванням тощо), яка оцінюється максимально у 30 балів.

Підсумковий контроль знань здобувачів передбачає складання письмового екзамену. Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів поточного контролю у співвідношенні 80 : 20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – максимальна оцінка за поточну роботу протягом семестру.

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру навчання набрав 75 балів та (або) більше, оцінка за екзамен йому може бути виставлена за результатом поточної успішності.

Рівні компетентності	За шкалою КНТЕУ	Критерії оцінювання
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл.

№ теми	Назва теми	Кількість годин				Форми контролю
		Всього годин	з них			
			лекції	практ.	СР	
1.	Феномен культури	18	2	2	14	УО, ПО, Т, ІЗ
2.	Культура в первісному суспільстві	18	2	2	14	УО, ПО, Т
3.	Культура стародавніх цивілізацій Сходу	18	2	2	14	УО, ПО, Т, Р
4.	Культура епохи Античності	18	2	2	14	УО, ПО, Т
5.	Культура доби Середньовіччя	18	2	2	14	УО, ПО, Т
6.	Культура епохи Відродження	18	4	4	10	УО, ПО, Р
7.	Західноєвропейська культура XVII–XVIII ст.	18	4	4	10	УО, Т, ІЗ, Р
8.	Західноєвропейська культура XIX – поч. XX ст.	18	4	4	10	УО, ПО, Т, ІЗ
9.	Провідні тенденції розвитку світової культури в XX – на поч. XXI ст.	18	2	2	14	УО, ПО, Т, ІЗ
10.	Модернізм та постмодернізм у сучасній культурі	18	4	4	10	УО, Т, Р
Разом		180 / 6	28	28	124	
Підсумковий контроль						Екзамен

Загальна кількість кредитів – 6.

скорочення:

СР– самостійна робота

УО – усне опитування,

ПО – письмове опитування,

Т – тести,

ІЗ – індивідуальне завдання,

Р – реферат

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Зміст дисципліни (теми програми).

Тема 1. Феномен культури.

«Світова культура» як інтегрована сфера знань і навчальна дисципліна. Культурна творчість людини як вияв подвійного відношення природного і соціального.

Сутність культури та найважливіші її аспекти. Феномен культури: проблема визначення. Основні культурологічні парадигми: концепція циклічного розвитку (Дж. Віко, О. Шпенглер, А. Тойнбі), еволюціоністська теорія культури (Л. Морган, Е. Тейлор, П. Тейяр де Шарден), антропологічна або функціональна концепція культури (Б. Малиновський, К. Леві-Строс), революційно-демократична або марксистська теорія культури.

Становлення культури як продукту людської діяльності. Культура і цивілізація. Поняття «цивілізація» в теорії культури. Співвідношення культури та цивілізації. Відмінність понять «культура» та «цивілізація». Культурно-історичні епохи: особливості аналізу та критерії виділення.

Масова та елітарна культура. Контркультура та субкультура.

Функції культури: адаптаційна, пізнавальна, аксіологічна, інформаційна, комунікативна, нормативна, гуманістична, людинотворча (соціалізація особистості), виховна, світоглядна.

Тема 2. Культура в первісному суспільстві.

Основні етапи антропогенезу і зародження культури у первісному суспільстві. "Неолітична революція" та її культурні наслідки. Характерні риси ранніх форм культури. Становлення елементів духовної організації первісного суспільства. Зародження мистецтва та його роль у житті первісної людини. Специфіка первісного мистецтва. Мистецтво епохи палеоліту, мезоліту, неоліту та енеоліту. Первісна релігія (анімізм, тотемізм, фетишизм, магія) та первісне мистецтво.

Тема 3. Культура стародавніх цивілізацій Сходу.

Загальні закономірності та характерні ознаки культури давньосхідних цивілізацій. Східна деспотія та "азійський спосіб виробництва" як соціальна основа стародавніх культур.

Гене́за культури Стародавнього Єгипту та її надбання. Зв'язок мистецтва та релігії. Образотворчий канон у мистецтві (сюжетний, пропорційний, кольоровий).

Самобутність розвитку давньокитайської культури. Даосизм і конфуціанство. Суспільні цінності в культурі традиційного Китаю. Китайське мистецтво: література, образотворче мистецтво і архітектура.

Основа "великого синтезу" індійської культури. Індуїзм і буддизм. Суспільні цінності в індійській культурі. Літературні пам'ятки Стародавньої Індії. Образотворче мистецтво і архітектура.

Тема 4. Культура епохи Античності.

Хронологія та географія античного світу. Особливості світогляду греків та римлян.

Грецький культурний світ. Етапи розвитку грецької культури. Антропоцентризм як провідна риса світогляду. Релігія та її роль у світовідчутті древніх греків. Досягнення у художній культурі. Архітектура Афіньського Акрополя. Скульптура. Вазопис. Театральне мистецтво. Олімпійські ігри. Грецька філософія, наука та література.

Римська культурна модель: епоха царів, республіки та імперії. Культ сили і сакралізація Риму. Епічна поезія. Набутки римлян в архітектурі та скульптурі. Наука у Стародавньому Римі. Видовищні розваги: гладіаторські бої, цирк.

Тема 5. Культура доби Середньовіччя.

Загальна характеристика культури середньовічної Європи. Соціальні та світоглядні основи культури. Місце християнської теології у свідомості людини. Природа і людина в середньовіччі. Схоластика і зростання потреби у освіті. Поява університетів.

Романський художній стиль: основні канони у архітектурі, образотворчому мистецтві. Рукописна книга і мистецтво книжкової мініатюри. Світська література. Лицарство і культ жінки.

Розквіт міст і формування готичного стилю. Періодизація та регіональні особливості. Сакральні та світські споруди. Мистецтво вітражів та скульптури.

Тема 6. Культура епохи Відродження.

Формування та світоглядні засади Ренесансної культури. Загальна характеристика доби, її періодизація та ознаки. Відновлення античних знань та ідеалів. Філософія гуманізму. Літературна творчість Д. Аліг'єрі, Ф. Петрарки, Д. Боккаччо.

Високе Відродження в Італії. Новації в мистецтві живопису. Ренесансна архітектура. "Титани Відродження": Л. да Вінчі, М. Буонаротті, Р. Санті.

Культура Північного Відродження: особливості, історичні корені та джерела. Ренесансні традиції у Франції, Німеччині, Іспанії та Нідерландах.

Тема 7. Західноєвропейська культура XVII–XVIII ст.

Соціально-економічні основи західноєвропейської культури XVII–XVIII ст. Реформація в історії європейської культури; цінності протестантської культури. Просвітницька новоєвропейська модель культури XVII–XVIII ст.

Бароко і класицизм – стилі-символи XVII ст. Барокове мистецтво Італії. Мистецтво класицизму у Франції.

Формування національних шкіл живопису в Голландії, Фландрії, Іспанії.

Стильові особливості мистецтва XVIII ст. Градація жанрів у живописі. Поява мистецької критики. Провінціалізація італійського живопису. Англійський ідеал краси. Іспанське суспільство у творчості живописців.

Тема 8. Західноєвропейська культура XIX – поч. XX ст.

Нові фактори європейської дійсності: перехід до індустріального виробництва, політизація суспільства, поширення атеїстичних ідей та культу "золотого тільця", оформлення націоналізму як фактору міжнародних відносин.

Історичні та філософські корені мистецтва романтизму. Романтизм у літературі, музиці, живописі.

Критичний реалізм XIX ст. Реалістична дійсність у літературній та музичній спадщині. Нові взаємини людини і природи у живописному мистецтві епохи. Конфлікт академічних Салонів і "відкинутих".

Імпресіонізм як новий рівень реалістичного живопису. Нові принципи і нова оптика імпресіоністів. Надбання імпресіоністів у живописі та скульптурі.

Традиції постімпресіоністського живопису. Творчість П. Гогена, П. Сезанна, В. ван Гога.

Тема 9. Провідні тенденції розвитку світової культури в XX – на поч. XXI ст.

Соціально-економічні та політичні передумови формування нової культурної парадигми. Загальна характеристика культури епохи.

Західна культура як культура європейського типу. Динамізм, практицизм, індивідуалізм, плюралізм сучасної західної культури.

Ознаки кризи західної культури (О. Шпенглер, П. Сорокін, Х. Ортега-і-Гассет, С. Хантінгтон). Ознаки конфліктної ситуації в сучасній західній культурі.

Субкультурна диференціація і роль молоді. Природа субкультурного феномену в сучасних умовах. Носії субкультур. Загальнокультурні та специфічні функції, притаманні субкультурам.

Владна еліта як субкультура. Кримінальний тип субкультури.

Кризові явища в культурі. Криза духовності – альтруїзм чи егоцентризм. Культура як стан духовно-енергетичного стану спільноти. Причини кризових явищ в культурному просторі.

Тема 10. Модернізм та постмодернізм у сучасній культурі.

Модерністська модель світу у західній інтерпретації. Формування плюралістичної нелінійної картини світу. Модерністська модель світу: принцип контрапункту, змістова поліфонічність, ідеї хаосу та плинності реального світу. Модернізм як ірраціональна модель світу.

Картина світу ХХ століття, створена кінематографом.

Абстракціонізм – концептуальна революція в мистецтві. Психологічна (експресіоністична) та інтелектуальна (геометрична) тенденції абстракціонізму. Прийом «потік свідомості». Естетика сюрреалізму.

Неоміфологізм свідомості. Основні риси новітніх художніх текстів. Неоміфологізм тоталітарних культур.

Постмодернізм як нова парадигма соціокультурної трансформації. Поворот від модернізму до постмодернізму. Постіндустріальне, постколоніальне, інформаційне суспільство та деструкція традиційних цінностей. Синергетична картина світу.

Характерні риси постмодернізму. Ерозія, розмивання меж видів, жанрів і стилів мистецтва. Перенесення акцентів з творчості автора на творчість глядача. Становлення нової культурної парадигми як спроба пошуку виходу з новітньої кризи цінностей.

Сучасне обличчя європейсько-атлантичної цивілізації крізь призму нових художніх стилів та напрямів: неоавангард, концептуалізм, поп-арт, стріт-арт, боді-арт, оп-арт, ін. Кіберкультура та її місце в культурі поч. ХХІ ст.

Структура навчальної дисципліни.

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час	Оцінювання у балах
<p>Володіти необхідним категоріальним апаратом; знати передумови та причини виникнення культури; володіти основними культурологічними парадигмами; розуміти сутність культури та цивілізації, зв'язок між ними.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 1.</u> <u>Феномен культури.</u> Лекція №1 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття культури. Структура культури, її рівні та типи. 2. Основи культурологічні парадигми. 3. Культура та цивілізація: проблеми взаємозв'язку. <p style="text-align: center;">Джерела: <i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22, 32-34, 40.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p>	2	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №1 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. «Світова культура» як інтегрована сфера знань та навчальна дисципліна. 2. Культура матеріальна та духовна, масова та елітарна, субкультура та контркультура. 3. Функції культури. 	2	5
	<p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Багатоманітність і багатозначність підходів до дослідження культури. 2. Концепція циклічного розвитку культури (Дж. Віко, О. Шпенглер, А. Тойнбі). 3. Еволюціоністська концепція культури (Л. Морган, Е. Тейлор, П. Тейяр де Шарден). 4. Антропологічна (функціональна) концепція культури (Б. Малиновський, К. Леві- 	14	2

	Строс). 5. Революційно-демократична або марксистська теорія культури.		
Володіти необхідним категоріальним апаратом; знати передумови та причини виникнення культури; розуміти особливості культурогенезу.	<p align="center"><u>Тема 2.</u> <u>Культура в первісному суспільстві.</u></p> <p align="center">Лекція №2 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поява та розвиток культури. Витоки первісної культури. 2. Характерні риси ранніх форм культури. 3. Первісна релігія: витоки, форми, значення. <p align="center">Джерела: <i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22-23, 26, 32-34, 38.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p>	2	
	<p align="center">Практичне заняття №2 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Первісне мистецтво: походження, теми, призначення. 2. Первісні знання і технічна творчість людини. 3. Музичні набутки первісних людей. 4. Феномени первісної архітектури(мегалітична архітектура, Нью-Грендж, Стоунхендж). 	2	5
	<p align="center">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зниклі цивілізації – майя, ацтеки, інки, мікени, хараппа. 2. Міфологія та релігія, їх місце в первісному суспільстві. 	14	2
Володіти необхідним категоріальним апаратом; знати регіональні особливості культури перших цивілізацій Стародавнього Сходу; розуміти	<p align="center"><u>Тема 3.</u> <u>Культура стародавніх цивілізацій Сходу.</u></p> <p align="center">Лекція №3 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика культури стародавніх цивілізацій Сходу. 2. Наукові досягнення єгиптян. 	2	

<p>поступальність культурогенезу.</p>	<p>Писемність та літературна творчість Стародавнього Єгипту.</p> <p>3. Сакральна архітектура та образотворче мистецтво Стародавнього Єгипту.</p> <p style="text-align: center;">Джерела:</p> <p><i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22-26, 32-38.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття №3</p> <p style="text-align: center;">План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Релігійно-міфологічний світогляд єгиптян. Культ фараона. 2. Специфічні риси культури Стародавнього Китаю. Даосизм і конфуціанство як основні релігійні системи Стародавнього Китаю. 3. Релігія Стародавньої Індії. Суспільні цінності в індійській культурі. Наукове пізнання в індійській культурі. 4. Образотворче мистецтво, архітектура, літературна творчість Стародавньої Індії. <p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поява та поширення клинописної писемності. 2. Вавилонська башта: що ми знаємо про неї? 3. Висячі сади Семіраміді – вавилонське чудо світу. 4. Китайська філософія: про людину, сенс життя та красу. 5. Графіка та естетика китайської писемності. 6. Видовищні мистецтва Стародавнього Китаю. 7. Вплив ісламу на культуру Стародавньої Індії. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">14</p>	<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">2</p>
<p>Володіти необхідним категоріальним</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 4.</u> <u>Культура епохи Античності.</u></p>		

<p>апаратом; розуміти культурні цінності епохи Античності; знати найбільш знакові досягнення культурного поступу Європи у період Античності; усвідомлювати місце античної культури у європейському та загальносвітовому культурогенезі.</p>	<p style="text-align: center;">Лекція №4 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика античної культури. 2. Грецький культурний світ: етапи розвитку та основи їх здобутки. 3. Стародавній Рим: специфіка та оригінальність культури республіканського та імператорського періодів. <p style="text-align: center;">Джерела:</p> <p><i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22, 25, 27-28, 34-34, 37.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття №4 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Архітектура та пластичне мистецтво античної Греції (докласичний, класичний та еллінський періоди). 2. Скульптурний портрет та архітектура античного Риму. 3. Місце античної цивілізації у світовому культурному поступі. <p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія олімпійських ігор. 2. Театральне мистецтво Стародавньої Греції. 3. Розваги та свята в імператорському Римі. 4. Колізей, Форум та Пантеон як візитівки античного Риму. Що ми знаємо про них? 5. Античні "дива світу»: історія створення та занепаду. 	<p style="text-align: center;">2</p>	
<p>Володіти необхідним категоріальним апаратом; розуміти культурні цінності історичної епохи середньовіччя; засвоїти найбільш</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 5.</u> <u>Культура доби Середньовіччя.</u> Лекція №5 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика епохи Середньовіччя. Зміст та характерні риси культури. 	<p style="text-align: center;">2</p>	

<p>знакові досягнення культурного поступу Європи у період середньовіччя; усвідомити місце середньовічної культури у європейському та загальносвітовому культурогенезі.</p>	<p>2. Розвиток освіти і науки. Діяльність перших університетів. Схоластика як середньовічна наука.</p> <p>3. Романський та готичний стилі у культурній спадщині Західної Європи.</p> <p style="text-align: center;">Джерела:</p> <p><i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22, 26, 28, 30-35, 37.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття №5</p> <p style="text-align: center;">План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика культури Середньовіччя. 2. Література Середньовіччя. 3. Лицарська культура та культ жінки. 4. Середньовічні міста як центри життя у Західній Європі. Архітектура міст. 5. Середньовічний театр: балаган, фарс, містерія. 6. Романський та готичний стилі в архітектурі Середньовіччя. <p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Готичний стиль в архітектурі Франції. 2. Готичний стиль в архітектурі Італії. 3. Готичний стиль в архітектурі Німеччини. 	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">14</p>	<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">2</p>
<p>Володіти необхідним категоріальним апаратом; розуміти визначальні культурні тенденції епохи Відродження; знати найбільш знакові культурні пам'ятки та культурні постаті періоду;</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 6.</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Культура епохи Відродження.</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція №6</p> <p style="text-align: center;">План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика епохи Відродження. Зміст та характерні риси культури. 2. Гуманізм як філософське підґрунтя епохи Відродження. 3. Високе Відродження в Італії – 	<p style="text-align: center;">2</p>	

орієнтуватися у культурних стилях та мистецьких напрямках епохи.	<p>феномен європейської культурної спадщини.</p> <p>Джерела: <i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 21-22, 25-26, 31-35, 37.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p>Практичне заняття №6 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Формування та світоглядні засади ренесансної культури. 2. Періодизація епохи Відродження: зміст та характерні риси культури. 3. Літературна творчість Д. Аліг'єрі, Ф. Петрарки, Д. Боккаччо. <p>Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні культурологічні оцінки Ренесансу. 2. Культурно-мистецькі явища Ренесансу: маньєризм, макіавеллізм, утопізм. 3. Резонанс Ренесансу у східноєвропейському регіоні. <p>Лекція №7 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. "Титани Відродження": Л. да Вінчі, М. Буонаротті, Р. Санті. 2. Відродження в архітектурі Італії. <p>Джерела: <i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 21-22, 25-26, 31-35, 37.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p>Практичне заняття №7 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Живопис, скульптура та архітектура Північного Відродження у Нідерландах, Німеччині, Франції, Іспанії. <p>Питання, що виносяться на СР:</p>	2	5
		5	2
		2	
		2	5

	<p>1. Зміст епохи крізь призму життя та творчості геніїв епохи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Леонардо да Вінчі; - Рафаель Санті; - Мікеланджело Буанаротті; - Альбрехт Дюрер; - Ян та Губерт ван Ейкі; - Ієронім Босх; - Пітер Брейгель Старший. 	5	2
<p>Володіти необхідним категоріальним апаратом; розуміти визначальні культурні тенденції періоду ; знати найбільш знакові культурні пам'ятки та культурні постаті періоду XVII–XVIII ст.; орієнтуватися у культурних стилях та мистецьких напрямках епохи.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 7.</u> <u>Західноєвропейська культура</u> <u>XVII – XVIII ст.</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція №8 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика епохи Нового часу. Зміст та характерні ознаки культури. 2. Наукова революція XVII ст. та її місце у культурі Нового часу. 3. Бароко і класицизм – стилі-символи XVII ст. <p style="text-align: center;">Джерела: <i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22, 25-26, 28, 30-35, 37.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p>	2	
	<p style="text-align: center;">Практичне заняття №8 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поширення барокової культури у католицьких країнах. 2. Франція – батьківщина класицизму. Канонізація мистецької практики. 3. Бароко та класицизм в музичному мистецтві (крізь призму творчості композиторів епохи). 	2	5
	<p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бароко в архітектурі Риму. Собор Святого Петра як вершина барокового мистецтва. 2. Італійський живопис: болонський академізм та караваджизм. 	5	2

	<p>3. Версаль як зразок садово-паркової архітектури у стилі класицизму.</p> <p style="text-align: center;">Лекція №9</p> <p style="text-align: center;">План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Національні школи живопису в Голландії, Фландрії, Іспанії. 2. Філософські та ідейні основи епохи Просвітництва. 3. Сільові особливості мистецтва XVIII ст. <p style="text-align: center;">Джерела:</p> <p><i>Основні: 1-20.</i></p> <p><i>Додаткові: 22, 25-26, 28, 30-35, 37.</i></p> <p><i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття №9</p> <p style="text-align: center;">План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення та розвиток національних шкіл живопису в Голландії, Фландрії, Іспанії, Англії. 2. Мистецтво рококо: філософія гедонізму. <p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мистецька спадщина Ель Греко. 2. Мистецька спадщина Франциско Сурбарана. 3. Живопис Антуана Ватто. 4. Жак Луї Давид та революційний класицизм у мистецтві Франції. 5. Традиції реалізму та сентименталізму крізь призму творчості Т. Гейнсборо. 6. Вільям Хагарт: цікаві факти з життя та творчості. 	2	
Володіти необхідним категоріальним апаратом; знати найсуттєвіші ознаки європейської культури XIX ст.; орієнтуватися у культурних стилях та	<p style="text-align: center;"><u>Тема 8.</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Західноєвропейська культура</u></p> <p style="text-align: center;"><u>XIX – поч. XX ст.</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція №10</p> <p style="text-align: center;">План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості культурно-історичного поступу Європи у XIX – на поч. XX ст. 	2	5

<p>мистецьких напрямках епохи; засвоїти імена найбільш знакових представників культури періоду та їх здобутки.</p>	<p>2. Романтизм та критичний реалізм: основні культурні напрямки XIX ст., їх відображення в літературі, музиці, живописі.</p> <p style="text-align: center;">Джерела: <i>Основні: 1-20. Додаткові: 22, 25-26, 28, 30-35, 37. Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття №10 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика культури Західної Європи у XIX ст. 2. Ампір: зміст та стильові характеристики. 3. Модерн у мистецькій практиці Західної Європи. 4. Тенденції розвитку театрального мистецтва. <p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Друга наукова революція: кризь призму відкриттів та прізвищ. 2. Критичний реалізм у живописі Франції. Школа барбізонців. 3. Романтизм у літературній творчості В. Гюго, О. де Бальзака. 4. Критичний реалізм у творчості Е. Золя, Г. Флобера, Ф. Достоевського, Л. Толстого. <p style="text-align: center;">Лекція №11 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Французький імпресіонізм: історія зародження та розквіту. 2. Постімпресіонізм: кризь призму творчості П. Гогена, П. Сезанна, В. ванГога. <p style="text-align: center;">Джерела: <i>Основні: 1-20. Додаткові: 22, 25-26, 28, 30-35, 37. Інтернет-джерела: 41-44.</i></p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p>	<p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">5</p>
--	---	--	--

	<p align="center">Практичне заняття №11</p> <p align="center">План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Імпресіонізм як новий рівень реалістичного мистецтва: зміст та характерні риси. 2. Імпресіонізм у скульптурі. 3. Постімпресіонізм: формальні та змістові ознаки напрямку. 4. Мистецтво символізму (література та живопис). <p align="center">Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідеї імпресіонізму у творчості французьких живописців: <ul style="list-style-type: none"> – О. Моне; – Е. Мане; – К. Пісарро; – А. Сіслей; – Б.Морізо. 	5	2
<p>Володіти необхідним категоріальним апаратом; знати найсуттєвіші ознаки європейської культури ХХ ст.; орієнтуватися у культурних стилях та мистецьких напрямках епохи; засвоїти імена найбільш знакових представників мистецтва і культури періоду та їх здобутки.</p>	<p align="center"><u>Тема 9.</u></p> <p align="center"><u>Провідні тенденції розвитку світової культури в ХХ – на поч. ХХІ ст.</u></p> <p align="center">Лекція №12</p> <p align="center">План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови формування нової культурної парадигми. Кризові явища в культурному поступі Європи та світу. 2. Загальна характеристика культури ХХ ст. 3. Масова та елітарна культура: зміст та основні жанри. 4. Масова література, масова музика, кінематограф. <p align="center">Джерела:</p> <p><i>Основні: 1-20.</i></p> <p><i>Додаткові: 22, 28-29, 31-35, 37, 39-40.</i></p> <p><i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p align="center">Практичне заняття №12</p> <p align="center">План практичного заняття:</p>	2	5

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Європейський театр ХХ ст. 2. Архітектура, музика, кінематограф. 3. Інформаційна цивілізація і проблеми культури. <p>Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кінопремії: історія започаткування та функціонування «Оскара», «Золотого глобуса», «Сатурна», «Ніки», «Вафта», ін. 2. Проблема співвідношення масового та елітарного в культурі. 3. Екологія й екологічна культура. 	14	3
<p>Володіти необхідним категоріальним апаратом; знати найсуттєвіші ознаки європейської культури ХХ ст.; орієнтуватися у культурних стилях та мистецьких напрямках епохи; засвоїти імена найбільш знакових представників мистецтва і культури періоду та їх здобутки.</p>	<p style="text-align: center;"><u>Тема 10.</u> <u>Модернізм і постмодернізм у сучасній культурі.</u></p> <p style="text-align: center;">Лекція №13 План лекції:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови розвитку модерністичного мистецтва. 2. Основні напрямки мистецтва модернізму, їх характеристика (фовізм, експресіонізм, кубізм, футуризм, абстракціонізм, сюрреалізм, ін.). <p style="text-align: center;">Джерела:</p> <p><i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22, 28-29, 31-35, 37, 39-40.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття №13 План практичного заняття:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст та характерні риси модернізму. 2. Філософське підґрунтя та манера виконання художніх творів модерністами (фовізм, експресіонізм, кубізм, футуризм, абстракціонізм, сюрреалізм, ін.) . <p>Питання, що виносяться на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анрі Матіс та живопис фовізму. 	2	5
		5	3

	<p>2. Пабло Пікассо та живопис кубізму. 3. Живопис абстракціонізму крізь призму творчості В. Кандинського та К. Маленвича. 4. Сальвадор Далі та мистецтво сюрреалізму.</p> <p style="text-align: center;">Лекція №14 План лекції:</p> <p>1. Проблеми модернізму на зламі тисячоліть. Поява та поширення кітчу. 2. Естетика постмодернізму: плюралізм стилів та напрямків. 3. Культурні явища др. пол. ХХ ст. (неоавангард, концептуалізм, поп-арт, стріт-арт, боді-арт, оп-арт, ін.). 4. Архітектура ХХ – поч. ХХІ ст.: основні стилі та напрями.</p> <p style="text-align: center;">Джерела: <i>Основні: 1-20.</i> <i>Додаткові: 22, 28-29, 31-35, 37, 39-40.</i> <i>Інтернет-джерела: 41-44.</i></p> <p style="text-align: center;">Практичне заняття №14 План практичного заняття:</p> <p>1. Мистецтво "поп-арту": основні різновиди та їх зміст. 2. Провідні течії оптичного мистецтва. 3. Мистецтво "арт-брют". 4. Кіберкультура: причини виникнення та поширення.</p> <p style="text-align: center;">Питання, що виносяться на СР:</p> <p>1. Проблема американізації у культурі. 2. Сучасні течії у культурі ХХІ ст. 3. Архітектурне обличчя сучасних мегаполісів.</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">5</p>	<p style="text-align: center;">2</p> <p style="text-align: center;">5</p> <p style="text-align: center;">2</p>
Всього		180	100

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Багацький В. В. *Культурологія : історія і теорія світової культури ХХ століття : навч. посібник* / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – 2-ге вид. перероб. і допов. – К. : Кондор, 2007. – 304 с.
2. Білик Б. І. *Культурологія : Навч. посібник* / Б. І. Білик. – К. : Книга, 2004. – 408 с.
3. Бокань В. А. *Культурологія : навч. посіб.* / В. А. Бокань. - К. : МАУП, 2000. - 136 с.
4. *Європейська та українська культура в нарисах : навч. посіб.* / Ред. І. З. Цехмістро, В. І. Штанько. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 320 с.
5. *Історія світової культури: Культурні регіони : навч. посіб.* / Кер. авт. кол. Л.Т. Левчук. - 3-є вид., перероб. і доп. - К. : Либідь, 2000. - 520 с.
6. *Історія світової та української культури : підруч. для вузів* / В. А. Греченко, І. В. Чорний, В. А. Кушнерук, В. А. Режко. – К.: Літера, 2002. – 464 с.
7. *Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб.* / Ред. С. М. Клапчук, В. Ф. Остафійчук. - 3-є вид., стереотип. - К. : Знання, 1999. - 326 с.
8. *Історія української та зарубіжної культури : навч. посібник* / За ред. Клапчука С.М., Остафійчука В.Ф. – 4-те вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2002. – 351 с.
9. Кордон М. В. *Українська та зарубіжна культура : підручник* / М. В. Кордон. – 3-ге вид. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 584 с.
10. Кормич Л. І. *Культурологія. Історія і теорія світової культури ХХ ст. : навч. посіб.* / Л. І. Кормич, В. В. Багацький. - 2-е вид. - Х. : Одиссей, 2003. - 304 с.
11. *Культурологія : навч. посібник* / І. І. Тюрменко, С. Б. Буравченкова, П. А. Рудик та ін. ; за ред. І. І.Тюренка. – 3-ге вид., перероб. та допов. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 370 с.
12. *Культурологія: теорія та історія культури : навч. посібник* / І. І. Тюрменко, С. Б. Буравченкова, П. А. Рудик та ін. ; За ред. Тюрменко І.І., Горбула О.Д. – К : Центр навчальної літератури, 2004. – 368 с.
13. *Культурологія: українська та зарубіжна культура : навч. посібник* / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін. ; За ред. М.М. Заковича. – 3-тє вид., стер. – К. : Знання, 2007. – 567 с.
14. *Лекції з історії світової та вітчизняної культури : навч. посібник* / за ред. А. В. Яртия, С. М. Шендрика, С. О. Черепанової. – Львів : Світ, 1994. – 496 с.
15. Левчук Л. *Історія світової культури.* / Л. Левчук. К. : Центра учбової літератури, 2019. 398с.
16. Меднікова Г. С. *Українська і зарубіжна культура ХХ століття : навч. посібник* / Г. С. Меднікова. – К : Знання, 2002. – 214с.

17. Полікарпов В. С. Лекції з історії світової культури : навч. посіб. / В. С. Полікарпов. - 4-е вид., випр. і доп. - К. : Знання, 2000. - 359 с.
18. Теорія та історія світової і вітчизняної культури : підручник / За ред. Горбача Н.Я. - Львів : Каменяр, 1992. - 166 с.
19. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / За ред. Заковича М.М. - 3-тє вид., випр. і доп. - К. : Знання, 2002. - 557 с.
20. Хоменко В. Я. Українська і світова культура : підруч. / В.Я. Хоменко. - К. : Україна, 2002. - 333 с.

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА:

21. Буркхардт Я. Культура Італії в епоху Відродження / Якоб Буркхардт ; пер. с нем. А. Е. Махов. - 2-е изд., испр. - М. : Интрада, 2001. - 543 с.
22. Быстрова А. Н. Мир культуры (основы культурологии) : учеб. пособие / Анна Натановна Быстрова. - М. : Маркетинг, 2000. - 680 с.
23. Великолепие исчезнувших цивилизаций. Новое открытие великих культур прошлого / ред. : Ф. Бурбон, В. Манферто Де Фабианис. - М. : БММ АО, 2001. - 352 с.
24. Готье Т. Путешествие на Восток / Т. Готье; Пер. с фр. И. Кузнецова. - М. : Изд-во им. Сабашниковых, 2000. - 344 с.
25. Губарева М. В. Сто великих храмов мира / М. В. Губарева, А. Ю. Низовский. - М. : Вече, 2000. - 512 с.
26. Доусон К. Г. Религия и культура / К. Г. Доусон ; пер. с англ. : К. Я. Кожурин. - СПб. : Алетейя, 2000. - 281 с.
27. Древняя Греция. История. Быт. Культура: Из книг современных ученых / Сост. Л. С. Ильинская. - М. : Моск. лицей, 1997. - 380 с.
28. Емохонова Л. Г. Мировая художественная культура : учеб. пособие для студ. вузов / Л. Г. Емохонова. - 3-е изд., испр. - М. : Академия, 1999. - 448 с.
29. Енциклопедія постмодернізму : енциклопедія / Ред. Ч. Вінквіст, В. Тейлор, Пер. з англ. В. Шовкун. - К. : Основи, 2003. - 503 с.
30. Ионина Н. А. Сто великих чудес света / Н. А. Ионина. - М. : Вече, 2000. - 528 с.
31. История европейской культуры : учеб. пособие / Сост. А.В. Пустовит. - К. : МАУП, 2002. - 344 с.
32. Кононенко Б. И. Культурология в терминах, понятиях, именах : Справ. учеб. пособие / Б.И. Кононенко. - М. : Щит-М, 1999. - 406 с.
33. Корінний М. М. Короткий термінологічний словник з української та зарубіжної культури : словник / М. М. Корінний, Г. Г. Потапов, В. Ф. Шевченко. - К. : Україна, 2000. - 184 с.
34. Кравченко А. И. Культурология : словарь / А. И. Кравченко. - М. : Академ. Проект, 2000. - 671 с.
35. Культурология. История мировой культуры : учеб. для студ. вузов / под ред. А. Н. Марковой. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Культура и спорт: ЮНИТИ, 1998. - 600 с.

36. Малявин В. Китайская цивилизация : научно-популярна література / В. Малявин. - М. : Астрель, 2000. - 632 с.
37. Мировая художественная культура : учеб. пособие / ред. Б. А. Эренграсс. - М. : Высш. шк., 2001. - 767 с.
38. Розанов В. В. Религия и культура / В. В. Розанов. - Х. : Фолио ; М. : АСТ, 2001. - 640 с.
39. Руднев В. П. Словарь культуры XX века. Ключевые понятия и тексты / В. П. Руднев. - М. : АГРАФ, 1999. - 384 с.
40. Хроника мировой культуры : справочник / Сост. С.В. Стахорский. - М. : Белый город, 2001. - 752 с.

ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА:

41. Дещинський Л.Є., Терський С.В., Зінкевич Р.Д., Денісов Я.Я. Історія української та зарубіжної культури. Підручник. Львів: Видавництво «БескидБіт», 2008. - 252 с [Електронний ресурс] . Режим доступу: <http://194.44.152.155/elib/local/sk731512.pdf>
42. История мировой культуры (мировых цивилизаций). 2-е доп. и перер. изд. - Ростов н/Д: изд-во «Феникс», 2002. - 544 с. [Електронний ресурс] . Режим доступу: http://yanko.lib.ru/books/cultur/drach-hist_w_cult.pdf
43. Історія світової культури: Навч. посіб. / Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 400 с. [Електронний ресурс] . Режим доступу: http://shron1.chtyvo.org.ua/Levchuk_Larysa/Istoria_svitovoi_kultury.pdf
44. Музальов О. Культурологія : навч. посіб. / О. Музальов. Львів, 2012. 185 с. [Електронний ресурс] . Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/4990/1/%D0%9C%D1%83%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BE%D0%B213-30-1.pdf>